

STUDIEGIDS 2021-2022 MASTER

LERARENOPLEIDING DUTS

Fontys

**LERARENOPLEIDING
TILBURG**

Inhoud

Inleiding	2
Vakkenoverzicht en cursusbeschrijvingen	3
Didactisch handelen	4
Pedagogische vraagstukken	6
Lerende Professional	8
Lerende professional: Academische vaardigheden 1 (deelvak)	10
Lerende professional: Academische vaardigheden 2 (deelvak)	11
Inleiding literatuur en tekstanalyse	12
Taalvaardigheid 1A	13
Taalvaardigheid 1B (Schrijfvaardigheid en vertalen)	14
Literatuur en cultuur 1A	15
Literatuur en cultuur 1B	16
Vakdidactiek 1	17
Vakdidactiek Ontwerponderzoek	17
Vakdidactiek 2	22
Taalkunde 1A	24
Taalkunde 1B	25
Taalvaardigheid 2	26
Literatuur en cultuur 2A	30
Literatuur en cultuur 2B	31
Verdiepingsmodule Talen	32

Inleiding

Welkom bij Fontys Lerarenopleiding Tilburg (FLOT)! Leraar zijn is een prachtig beroep. FLOT wil de best denkbare leraren opleiden vanuit het besef dat de leraar het verschil kan maken voor elke leerling.

In deze studiegids vind je informatie over alle onderwijseenheden uit het programma.

Algemene informatie over studeren bij FLOT kun je vinden op onze website. Raadpleeg daarnaast regelmatig de actuele informatie op de [portal](#). Hier is onder andere rooster, uitgewerkte informatie bij de onderwijseenheden en overige informatie over de opleiding te vinden. Naast de studiegids en de portal kun je voor vragen of informatie natuurlijk ook terecht bij de studieloopbaanbegeleider, andere opleiders en studiegenoten.

De formele regels die van toepassing zijn op jouw opleiding zijn vastgelegd in de [Onderwijs- en Examenregeling \(OER\)](#). De OER is onderdeel van het studentenstatuut, waar je meer kunt lezen over je rechten en plichten als student van Fontys. Het studentenstatuut vind je op [deze pagina](#).

We wensen je een mooie en succesvolle studietijd toe.

Namens het gehele team van FLOT,
Hanny van Geffen
Directeur Fontys Lerarenopleiding Tilburg

Als gevolg van de Corona situatie is er sprake van een verschuiving van meer offline (op locatie) naar online onderwijs en toetsing. Mede hierdoor kan het zijn dat gedurende het studiejaar een toetsvorm verandert. Eventuele omzettingen vinden plaats in overleg met de examencommissie, een procedure hiervoor zal tijdig beschikbaar zijn.

Vakkenoverzicht en cursusbeschrijvingen

In dit hoofdstuk vind je het overzicht van alle vakken in het Masterpakket Duits, gevolgd door de cursusbeschrijvingen.

Zoals uit het overzicht naar voren komt, worden sommige cursussen om de twee jaar aangeboden. Volledigheidshalve zijn ook van deze cursussen de beschrijvingen opgenomen in de studiegids echter met de vermelding: "niet aangeboden in studiejaar 2021-2021".

De onderdelen die blauw gemarkeerd zijn worden alfa-breed aangeboden, je volgt het onderdeel samen met studenten van Nederlands, Engels en Frans.

Duits Master 2021-2022			
Omschrijving activiteit	vakcode	EC's	Aangeboden in studiejaar 2021-2022
Didactisch handelen		5	JA
Pedagogische vaagstukken		5	JA
Vakdidactisch ontwerponderzoek		5	JA
Lerende professional: Academische vaardigheden 1			
Academische vaardigheden 2		5	JA
Lerende professional: jaar 2 (Academische vaardigheden 3)		5	JA
Inleiding Literatuur en tekstanalyse		5	JA
Literatuur en Cultuur 1A		5	NEE
Literatuur en Cultuur 1B		5	NEE
Literatuur en Cultuur 2A		2,5	JA
Literatuur en Cultuur 2B		2,5	JA
Taalvaardigheid 1A		5	JA
Taalvaardigheid 1B		5	JA
Taalvaardigheid 2		5	JA
Taalkunde 1A		5	JA
Taalkunde 1B		5	JA
Vakdidactiek jaar 1		5	JA
Vakdidactiek jaar 2		5	JA
Verdiepingsmodule Talen		5	JA
Keuze-elementen in de verdiepingsmodule:			
A – Wereldliteratuur			
B – Filosofie van taal en literatuur			
C – Taalbeleid en meertaligheid			
D – Studieverblijf D-A-CH			

Didactisch handelen

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Didactisch handelen
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	140 SBU/ 5 EC
Studiejaar + periode	Opleidingsafhankelijk

Leeruitkomsten en toelichting

Leeruitkomst 1

De student laat in zijn didactisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier onderwijs ontwikkelt en verzorgt voor leerlingen in het eerstegraadsgebied. De student stimuleert het cognitief leren van leerlingen op gebied van analyseren, evalueren, creëren en begeleidt dit proces door het geven van effectieve feedback.

Toelichting

Voor *cognitief leren* gebruiken we de definitie van Anderson & Krathwohl (2001) waarin zes niveaus van cognitief leren zijn beschreven, namelijk: onthouden, begrijpen, toepassen, analyseren, evalueren en creëren. Een geschikte didactische aanpak van cognitief leren voor leerlingen in mbo-4 en havo als voorbereiding op het leren in het hoger beroepsonderwijs kan verschillen van een geschikte didactische aanpak voor de vwo-leerling als voorbereiding op het wetenschappelijke onderwijs.

Voor *effectieve feedback* gebruiken we de definitie van Hattie en Timperly (2000) waarin voor effectieve feedback drie vragen worden gebruikt: (1) waar ga ik naartoe ("feed up"), (2) hoe sta ik er voor ("feedback"), wat is mijn volgende stap ("feed forward"). Verder onderscheiden Hattie en Timperly feedback op taak, proces, zelfsturing en persoon.

Leeruitkomst 2

De student creëert een stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen waarin aandacht is voor differentiatie en waarin hij inspeelt op het nemen van verantwoordelijkheid voor het leren door de leerling.

Toelichting

Een *stimulerend leerklimaat* is een leerklimaat waarin elke leerling op zijn/haar niveau wordt uitgedaagd om zich te ontwikkelen. De leraar zorgt ervoor dat de leerlingen gewaardeerd worden door elkaar en de omgeving, daagt leerlingen uit om verantwoordelijkheid te nemen en laat leerlingen initiatieven nemen en zelfstandig werken (Van Hout-Wolters, Simons, & Volet, 2000).

Een *stimulerend leerklimaat* betekent dat de student in staat is leerlingen onderwijs te bieden dat hen past (gevarieerd en gericht op differentiatie). Hierbij houdt de student onder andere rekening met de verschillen die (kunnen) bestaan tussen leerlingen op havo- en vwo-niveau. De student laat vormen van differentiatie zien aangepast aan de doelgroep waarvoor het onderwijs is bedoeld. Hierbij kan gedacht worden aan differentiatie op basis van leren in coöperatieve groepen, leren in klassenverband, beheersingsleren. Een grotere verantwoordelijkheid van de leerlingen voor het leren betekent een groter beroep op hun zelfstandigheid en hun metacognitieve vaardigheden. De student toont aan op welke wijze hij dat bewerkstelligt.

Toetsvorm en toelichting

De onderwijseenheid Didactisch handelen wordt getoetst met een *portfolio-assessment* (zonder criterium-gericht interview). Het portfolio-assessment geeft de mogelijkheid om de onderwijseenheid te beoordelen op basis van informatie uit meerdere bronnen.

Twee fasen:

1. Ontvankelijkheidstoetsing door de beoordelaar

De beoordelaar beoordeelt aan de hand van ontvankelijkheidscriteria of de bewijzen in het portfolio van voldoende kwaliteit zijn om het assessment uit te voeren.

2. De beoordeling door de beoordelaar bestaat uit het:

- vaststellen of de leeruitkomsten zijn gerealiseerd;
- geven van ontwikkelingsgerichte feedback;
- vastleggen van bevindingen en eindoordeel.

Toelichting programma

We vragen binnen onderwijseenheid *Didactisch handelen* van de student een ontwikkelingsgerichte houding.. Onderwijseenheid *Didactisch handelen* is direct gelinkt aan de onderwijspraktijk. De student gaat aan de slag gaan met eigen activiteiten passend binnen de onderwijscontext waarin hij/zij werkzaam is of stage loopt en werkt aan de leeruitkomsten. Daarnaast biedt de opleiding bijeenkomsten aan. De onderwijseenheid is erop gericht dat de student zijn didactisch handelen verder weet te ontwikkelen. Hij is in staat zelf onderwijs en onderwijsmateriaal te ontwikkelen en het ontwikkelde onderwijs te onderbouwen op basis van reflectie en relevante bronnen (zoals praktijkgerichte en wetenschappelijke literatuur). Hij is in staat zich zowel vakinhoudelijk als vakdidactisch te verdiepen en zich nieuwe vaardigheden eigen te maken. De leraar who is bereid om samen met anderen kennis en ervaringen te delen en praktijkgerichte kennis te creëren.

De student werkt aan de leeruitkomsten door in het werkveld aan de slag te gaan. Om zich in de praktijk te kunnen ontwikkelen is het nodig dat de student zich, op eigen initiatief, laat coachen door begeleiders op de werkplek. Denk aan tussentijdse evaluaties n.a.v. observaties van uitvoering van leersituaties en coachgesprekken door de werkplekbegeleider, schoolopleider, instituutopleider, en/of teamleider. Het is voor de betrokkenen van belang om hierbij de leeruitkomsten en de toetscriteria voor ogen te houden.

Bij het werken aan de leeruitkomsten wordt een onderzoekende aanpak geadviseerd die bestaat uit de volgende stappen: oriënteren en richten, analyseren, ontwikkelen, uitvoeren en evalueren. Aan deze stappen zijn ook de toetscriteria verbonden zodat de student zijn leeropbrengsten en bewijzen kan opnemen in het portfolio wat wordt beoordeeld.

Informatie over het programma en de bijeenkomsten wordt door de opleiding verstrekt.

Literatuur en leermiddelen

Diverse opleidingen werken met leerwerktaken. Vraag deze op bij de toegewezen begeleider. De opleiding adviseert over de literatuur en leermiddelen bij deze onderwijseenheid.

Pedagogische vraagstukken

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Pedagogische vraagstukken
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	140 SBU/ 5 EC
Studiejaar + periode	Opleidingsafhankelijk

Leeruitkomsten en toelichting

Leeruitkomst 1

De student verdiept zich in een pedagogisch vraagstuk dat zich voordoet in de school, om bij te dragen aan de ontwikkeling van het onderwijsklimaat. Op basis van pedagogische literatuur onderbouwt hij een aantal handelingsopties, maakt daaruit een beredeneerde keuze, probeert die uit de schoolpraktijk en deelt opbrengsten met betrokkenen.

Toelichting

Pedagogische vraagstukken komen voort uit de verantwoordelijkheid die de student en zijn school hebben voor de ontplooiing van leerlingen tot zelfstandige, kritische en verantwoordelijke volwassenen die bereid én competent zijn om mee te werken aan het functioneren van een democratische samenleving. Het pedagogische vraagstuk waarmee de masterstudent in het kader van deze onderwijseenheid aan het werk gaat, heeft betrekking op een complex probleem waaraan meerdere aspecten verbonden zijn, zoals bijvoorbeeld hoe om te gaan met diversiteit. Hierbij wordt dit complexe probleem vanuit meerdere perspectieven en op meerdere niveaus (bijvoorbeeld (inter)nationaal, regionaal, school, leerling) bekeken.

Uitgangspunt is het verder ontwikkelen van de pedagogische inzichten en het pedagogisch handelen van de student. De student start vanuit een idee, knelpunt of verdiepingsvraag over een pedagogisch vraagstuk dat zich voordoet in de school. De student verzamelt gegevens, analyseert deze en evalueert daarmee het vraagstuk. Op basis van de analyse en literatuur ontwikkelt de student het handelen ten aanzien van het vraagstuk.

De student deelt bevindingen met betrokkenen, zoals leerlingen, collega's of de schoolopleiding. En draagt, door middel van het gesprek hierover, bij aan het onderwijsklimaat en pedagogisch handelen op de school.

De student ontwikkelt zijn pedagogische visie parallel aan het ontwikkelen van pedagogische inzichten en pedagogisch handelen. Hij betreft daarbij ook de visie van de school op dit gebied.

Leeruitkomst 2

De student hanteert kwalitatieve en/of kwantitatieve methoden om systematisch valide en betrouwbare gegevens over pedagogisch handelen in onderwijssituaties te verzamelen, op een passende manier te analyseren en te interpreteren.

Toelichting

Deze leeruitkomst is een inleidende leeruitkomst, bedoeld om studenten te laten kennismaken met methoden om op masterniveau onderzoek te doen ten behoeve van de onderwijspraktijk. De student gebruikt (delen van) een onderzoekscyclus (1. Oriënteren en richten 2 Onderzoeken 3 Analyseren 4 Evalueren 5 Rapporteren en Presenteren). Er is een veelheid aan mogelijkheden om volgens deze cyclus onderzoek te doen naar de pedagogische praktijk, variërend van kwalitatief onderzoek tot een fenomenologische of ontwerpgerichte aanpak. De student verantwoordt de keuzes die hij maakt. Hij hanteert verschillende methodes om data te verzamelen

Toetsvorm en toelichting

De onderwijseenheid Pedagogische vraagstukken wordt getoetst met een portfolio-assessment zonder criteriumgericht interview (CGI).

Bij de beoordeling worden twee fasen onderscheiden:

1. Bij de **ontvankelijkheidstoetsing** wordt door de beoordelaar nagegaan of het portfolio voldoet aan de gestelde ontvankelijkheidscriteria. De ontvankelijkheidscriteria hebben betrekking op taalgebruik, APA-regels en de authenticiteit van de bewijzen.
2. De **beoordeling** door de beoordelaar bestaat uit het vaststellen in hoeverre de leeruitkomsten zijn gerealiseerd. Daarnaast wordt er ontwikkelingsgerichte feedback gegeven met als doel de student handvatten te geven voor de vormgeving en uitvoering van de andere generieke leeruitkomsten.

De producten die samen het portfolio vormen, worden formatief én summatief ingezet. De producten uit het portfolio worden gerelateerd aan de leeruitkomsten en worden zo gebruikt om de leeruitkomsten aan te tonen. Belangrijk is dus dat de student aangeeft aan welke leeruitkomst(en) een product verbonden is en dat er een onderbouwing is, bijvoorbeeld in de vorm van een reflectie, voor de wijze waarop het product de beheersing van de leeruitkomst(en) laat zien.

Toelichting programma

De student werkt aan een pedagogisch vraagstuk dat relevant is voor zijn onderwijscontext. Een voorbeeld van een complex pedagogisch vraagstuk zou kunnen zijn: “Hoe kan er binnen het curriculum naast aandacht voor kwalificatie ook aandacht gegeven worden aan de ontwikkeling van socialisatie en persoonsvorming?”. Onder een complex pedagogisch vraagstuk als dit vallen meerder thema's zoals, bijvoorbeeld diversiteit, motivatie, socialisatie, persoonsvorming, bespreken van gevoelige onderwerpen etc. De student koppelt bij het werken aan de onderwijseenheid Pedagogische Vraagstukken de theorie aan de eigen praktijk. Hierbij wordt de cyclus, zoals omschreven bij leeruitkomst 2, geheel of gedeeltelijk doorlopen. De onderwijseenheid Pedagogische vraagstukken past in de onderzoeksleerlijn van de masteropleidingen. Het is een voorbereiding op de onderwijseenheid vakdidactisch ontwerponderzoek. Specifieke informatie over het programma en de bijeenkomsten wordt door de opleiding verstrekt.

Literatuur en leermiddelen

Afhankelijk van de gekozen thema's stelt de student een eigen literatuurlijst samen. De opleiding adviseert voorafgaand en gedurende het onderzoek over de literatuur en leermiddelen.

Lerende Professional

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Lerende Professional
SBU (Studiebelasting-uren) / EC's	280 SBU/ 10 EC
Studiejaar + periode	Opleidingsafhankelijk, in periode 3 en 4 worden opleidingsoverstijgende bijeenkomsten georganiseerd

Leeruitkomsten en toelichting

Leeruitkomst 1:

De student geeft samen met collega's systematisch en concreet uitvoering aan een domein- of schoolbrede ontwikkeling en gebruikt hierbij inzichten uit (inter)nationale netwerken.

Leeruitkomst 2:

De student geeft zelfstandig en gericht vorm aan zijn eigen professionele ontwikkeling en die van zijn collega's ten dienste van de schoolontwikkeling.

Toelichting op de leeruitkomsten

Binnen de onderwijseenheid 'De Lerende Professional' geeft de student uitvoering aan een domeinbrede of schoolbrede ontwikkeling samen met collega's op de eigen werkplek. Onder een domeinbrede of schoolbrede ontwikkeling verstaan we een ontwikkeling binnen een school die de eigen vaksectie overstijgt. Onder domeinen binnen een school verstaan wij in de school aanwezige samenwerkingsverbanden die de eigen vakgroep overstijgen, bijvoorbeeld het leergebied 'Mens en Maatschappij', bovenbouw havo, de beta-secties of het kernteam/ mentorenteam van een jaarlaag.

Het vormgeven van deze ontwikkeling doe je niet onvoorbereid. Studenten maken gebruik van de kennis, het vermogen tot kritisch denken en de onderzoekende houding die ze tijdens hun studie en als gevolg van hun werkervaring hebben ontwikkeld. Deze vaardigheden en kennis helpt hen om een vernieuwing en de implementatie daarvan kritisch te bevragen (bijvoorbeeld ten aanzien van de leertheoretische, morele, en politieke aannamen en de effectiviteit; Klechtermans, 2018). Het beantwoorden van die vragen vereist een reflectieve en onderzoekende houding die vertrekt vanuit concrete praktijken en hoe die feitelijk functioneren.

De leraar vho staat midden in de maatschappij, via de leerlingen, maar ook door het contact met ouders en anderen die voor de ontwikkeling van een leerling belangrijk zijn. Dat zijn bijvoorbeeld deskundigen binnen en buiten de school, samenwerkingspartners van de school en mensen in het bedrijfsleven zoals praktijkopleiders. De leraar vho is er zich van bewust dat hij samen met zijn vakcollega's, nationaal en internationaal, een professionele gemeenschap vormt, waarin wordt samengewerkt, geleerd en ontwikkeld. Bij het vormgeven van de ontwikkeling zoals beschreven in de leeruitkomst maakt de student gebruik van de kennis die voortkomt uit deze netwerken (denk aan: praktijkgerichte en wetenschappelijke literatuur).

Om de leeruitkomsten aan te tonen geeft de student samen met collega's vorm aan een onderwijsinnovatie. Onder een onderwijsinnovatie verstaan we het veranderen van het onderwijs met als doel de leerresultaten van de leerlingen te verhogen (Hopkins, 2001; Verdegaal, 2014). De onderwijsinnovatie komt voort uit een vraag of behoefte tot verandering die bestaat binnen een groep collega's en/of binnen de school. Voorbeelden van mogelijke onderwerpen worden ter inspiratie weergegeven in de handleiding van de module. In het kader van deze onderwijseenheid kan de student zelf het initiatief nemen tot de innovatie, maar ook aansluiten bij een innovatieproces dat binnen de school al bestaat.

Studenten werken systematisch aan het vormgeven van deze onderwijsvernieuwing of ontwikkeling. Dit sluit aan bij het in NLQF niveau 7 beschreven niveau van het toepassen kennis en probleemoplossende vaardigheden.

Het vormgeven van een school- of domeinbrede ontwikkeling of vernieuwing is een voorbeeld van professionele ontwikkeling. Van een masterstudent wordt verwacht dat hij zijn professionele ontwikkeling en die van collega's zelfstandig en gericht vorm kan geven. Om inzicht te krijgen in professionele ontwikkeling wordt gebruik gemaakt van modellen van professionele groei (bijvoorbeeld Clarke & Hollingsworth, 2002) en modellen die inzoomen op de ontwikkeling van de school (bijvoorbeeld Creemers, Slegers, 2003 en Senge, 2001).

Toetsvorm en toelichting

De toetsvorm is een portfolio-assessment met criterium gericht interview. Het is een geïntegreerd beoordelingsmoment waarin op basis van bewijsmateriaal in het portfolio en een gestructureerd gesprek wordt vastgesteld in hoeverre de student de leeruitkomsten beheerst.

Toelichting programma

Van en met elkaar leren is één van de didactische uitgangspunten van de masterlerarenopleidingen binnen FLOT. Studenten leren door de rijkheid en diversiteit van de verschillende werkplekken, ze leren elkaar kritisch bevragen en ontwikkelen zich breed doordat ze ook meekrijgen waar hun medestudenten mee bezig zijn. De masterstudent werkt gedurende het leertraject van deze onderwijseenheid op het instituut samen met andere studenten in interdisciplinaire leergroepen en werkt op zijn werkplek samen met zijn collega's in een zgn. professionele leergemeenschap.

Binnen de onderwijseenheid 'Lerende Professional' is een PLG een procesinstrument om de cultuur van het onderwijssysteem (in de breedste zin van het woord) te veranderen, waarbij alle betrokkenen samenwerken en leren om een gemeenschappelijk doel te bereiken: het verbeteren van de motivatie en de leerprestaties van de leerlingen. Hierbij kun je denken aan het gezamenlijk lezen en bespreken van artikelen en het uitnodigen van sprekers.

Daarnaast gaan studenten bij FLOT met elkaar in gesprek in de leergroepen. Ze wisselen uit, ontvangen feedback en horen hoe er met het gekozen thema binnen andere scholen om wordt gegaan. Daarnaast kunnen ze casuïstiek inbrengen m.b.t. hun gekozen innovatie/verdieping om er samen over kunnen sparren. Door verschillende intervisiemethodes toe te passen leren ze hiermee werken en gaan ze concreet aan de slag met de ingebrachte casuïstiek. Deze bijeenkomsten zijn gekenmerkt door een open karakter regelmatig zullen collega's vanuit het werkveld bij de bijeenkomsten aanwezig zijn.

Literatuur en leermiddelen

Afhankelijk van het gekozen thema stelt de student een eigen literatuurlijst samen. Deze bronnen zullen aangevuld worden met diverse door de docent aangereikte bronnen op het gebied van professionele identiteit, innoveren in teams, communiceren binnen innovaties en projectmatig werken.

Lerende professional: Academische vaardigheden 1 (deelvak)

Algemeen

Naam onderwijsseenheid	Lerende professional: Academische vaardigheden 1 (deelvak)
SBU / EC	70 SBU / 2,5 EC
Studiejaar + periode	Masteropleiding jaar 1, periode 1

Leeruitkomsten (vanaf cohort 2020) en toelichting

Deze module biedt (1) een inleiding op het schrijven van teksten met een sterke bewijsvoering en effectieve argumentatieve structuur, en (2) een context waarbinnen de student kan werken aan de eigen bekwaamheid in het toepassen van de besproken principes. De module helpt hiermee de student om de leeruitkomsten geschaard onder EVL 4 te realiseren.¹

Toetsvorm en toelichting

Concreet werkt de student aan verschillende deelvaardigheden:

Lezen

- De student kan de argumentatieve kern uit een complexe tekst halen.
- De studenten kan de inzichten die door verschillende bronnen worden verwoord met elkaar vergelijken en tot een synthese komen.
- De student kan met een kritische blik naar een tekst kijken en eventuele manco's in de argumentatie identificeren.

Argumenteren

- De student kan een overtuigende argumentatie construeren.
- De student kan drogredenen in zijn argumentatie vermijden.
- De student kan in zijn argumentatie blijf geven van creativiteit en originaliteit.

Schrijven

- De student kan, uitgaande van een adequate vraagstelling, teksten met een heldere structuur schrijven, waarbij de zinnen en alinea's mooi op elkaar aansluiten.
- Het taalgebruik van de student is verzorgd en van academisch niveau.
- De student verwijst op een correcte manier naar de bronnen die hij heeft gebruikt.

Toelichting programma

- Dit onderdeel valt uiteen in inleidingen voor studenten van de verschillende talenopleidingen, waarin de bovengenoemde deelvaardigheden worden geïntroduceerd. Daarnaast zijn er werkcolleges waarin studenten het besprokene zelf toepassen, producten uitwisselen, en feedback en -forward krijgen van hun medestudenten en de aanwezige docent(en).
- Aan het einde van de module levert iedere student een essay op, waarin het geleerde is toegepast. Hierop wordt formatieve feedback gegeven door de opleiding. Het essay kan door de student worden toegevoegd aan het portfolio op basis waarvan hij EVL 4 wil afronden.

Literatuur en leermiddelen

Literatuur en leermiddelen worden beschikbaar gesteld via de portal.

¹ Zie 'Handleiding EVL De lerende professional' (dd 17/02/2020).

Lerende professional: Academische vaardigheden 2 (deelvak)

Algemeen

Naam onderwijsseenheid	Lerende professional: Academische vaardigheden 2 (deelvak)
SBU / EC	70 SBU / 2,5 EC
Studiejaar + periode	Masteropleiding jaar 1, periode 4

Leeruitkomsten (vanaf cohort 2020) en toelichting

Dit onderdeel biedt (1) een inleiding op het systematisch werken volgens een onderzoekscyclus ten behoeve van 'vakdidactisch ontwerponderzoek' (zoals 'Lesson study', 'Designonderzoek' of een individueel praktijkonderzoek) en (2) een context waarbinnen de student kan werken aan de eigen bekwaamheid in het toepassen van de besproken principes. Dit onderdeel helpt de student om de leeruitkomsten geschaard onder EVL 3 en 4 te realiseren.

Toetsvorm en toelichting

Aan het einde van de module levert iedere student een onderzoeksvoorstel op, waarin het geleerde is toegepast. Hierop wordt formatieve feedback gegeven door docenten van de opleiding. Het onderzoeksvoorstel kan door de student worden toegevoegd aan het portfolio op basis waarvan de student EVL 3 en 4 wil afronden. Het begeleidingstraject van het project waarvoor de student een voorstel heeft ingediend, wordt ingezet op het moment dat het voorstel door de opleiding voldoende wordt geacht.

Toelichting programma

- Dit onderdeel valt uiteen in inleidingen voor studenten van de verschillende talenopleidingen, waarin de bovengenoemde onderzoektypes worden geïntroduceerd. Daarnaast zijn er bijeenkomsten waarin studenten een keuze maken voor een van de drie onderzoektypes, en aansluitend het besprokene zelf toepassen, producten uitwisselen, en feedback en feedforward krijgen van hun medestudenten en de aanwezige docent(en).
- Aan het einde van de module levert iedere student een onderzoeksvoorstel respectievelijk werkplanvoorstel op, waarin het geleerde is toegepast. Hierop wordt formatieve feedback gegeven door de opleiding. In week 8 dient het definitieve voorstel respectievelijk werkplan, dat randvoorwaardelijk is voor het opstarten van EVL 3, ingeleverd te worden.
- De verschillende vormen die het vakdidactisch ontwerponderzoek kan aannemen worden besproken in de handleiding bij EVL3.

Literatuur en leermiddelen

Literatuur en leermiddelen worden beschikbaar gesteld via de portal.

Inleiding literatuur en tekstanalyse

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Inleiding literatuur en tekstanalyse
SBU / EC	140 SBU / 5 EC
Studiejaar + periode	Masteropleiding jaar 1; periode 1 + 2

Leeruitkomsten en toelichting

De student kan verschillende genres **in eigen woorden beschrijven**. De student **hanteert** een voor het werken met literaire teksten relevant begrippenapparaat. Hij is in staat om Duitstalige literaire teksten te **analyseren** en te **interpreteren**.

De student **is bekend met** basisprincipes van de literatuurdidactiek. De student kan leeractiviteiten gericht op het eerstegraads gebied **ontwerpen** en **construeren**.

Toetsvorm en toelichting

Portfolio

Daarin een aantal uitgewerkte analyse- en verwerkingsopdrachten.

De inhoud van deze EVL valt met name binnen de subdomeinen 1.1 -1.5, 3.2, 3.3, 5.1, 5.2 en 5.3 van de Kennisbasis Master Duits.

Toelichting programma

Een studiewijzer wordt aan het begin van de onderwijseenheid ter beschikking gesteld.

Literatuur en leermiddelen

- Vogt, J. (2016). *Einladung zur Literaturwissenschaft*. ISBN 9783825245917.
- Rötzer, H.G. (1990). *Geschichte der deutschen Literatur, Epochen, Autoren, Werke*. ISBN 9783766141408.

en/of

- Wolfgang Beutin u.a. (2013). *Deutsche Literaturgeschichte Von den Anfängen bis zur Gegenwart*. 8., aktualisierte und erweiterte Aufl. XI, 781 ISBN 9783476024534.

Aanbevolen

- Kelle, A., *Texte analysieren und interpretieren. Arbeitstechniken und Methoden*, Reihe, Mentor Abiturhilfe, Band 526, München, Mentor Verlag, 1998, ISBN10 3580635263.

Taalvaardigheid 1A

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Taalvaardigheid 1A
SBU / EC	140 SBU / 5 EC
Studiejaar + periode	Masteropleiding jaar 1; periode 1 + 2

Leeruitkomsten en toelichting

- De student **demonstreert** kennis van de Duitse grammatica en syntaxis op ERK-niveau C2.
- De student **is in staat** theoretische systeemkennis bij de productie en analyse van taaluitingen **toe te passen**.
- De student **is in staat** met de verkregen kennis en inzichten op een didactisch verantwoorde manier in de schoolpraktijk om te gaan.

Toetsvorm en toelichting

Kennistoets

De inhoud van deze onderwijseenheid valt met name binnen de (sub-)domeinen 1, 4.3 en en 4.4 van de Kennisbasis Master Duits.

Toelichting programma

Dit college wordt nog ontwikkeld. Een studiewijzer met informatie wordt aan het begin van de onderwijseenheid beschikbaar gesteld.

Literatuur en leermiddelen

- Abraham P. ten Cate, Hans G. Lodder, André Kootte (2004). *Deutsche Grammatik*. Coutino, Bussum.
- Andere literatuur en leermiddelen worden beschikbaar gesteld via Canvas.

Taalvaardigheid 1B (Schrijfvaardigheid en vertalen)

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Taalvaardigheid 1B
SBU / EC	140 SBU / 5 EC
Studiejaar + periode	Masteropleiding jaar 1; periode 3 + 4

Leeruitkomsten en toelichting

- De student **beheerst** de schriftelijke taalvaardigheid op C1+-niveau zodanig dat hij of zij in staat is zichzelf duidelijk, genuanceerd, goed gestructureerd en nagenoeg foutloos uit te drukken.
- De student **demonstreert** dat hij of zij in een passend taalregister kan communiceren en argumenteren.
- De student **demonstreert** dat hij of zij in staat is complexe teksten samen te vatten en te beargumenteren.
- De student **demonstreert** dat hij of zij teksten van anderen op een professioneel niveau kan redigeren en met feedback voorzien.
- De student **demonstreert** dat hij of zij in staat is teksten van het Nederlands naar het Duits te vertalen.
- De student **is in staat** een theoretisch onderbouwde visie over grammatica **te formuleren**.

Toetsvorm en toelichting

Dossier

De inhoud van deze EVL valt met name binnen de subdomeinen 1.4., 1.5., 2.1 en 4.4. van de Kennisbasis Master Duits.

Toelichting programma

Deze cursus draagt bij aan het ontwikkelen van de vaardigheid om in het Duits doeltreffend, duidelijk, gedifferentieerd, goed gestructureerd en nagenoeg foutloos teksten schriftelijk te produceren. Studenten maken kennis met verschillende soorten teksten en leren de Duitse taal als communicatie- en uitdrukkingsmiddel op C1+-niveau te gebruiken. De professionalisering van schrijfvaardigheid gebeurt middels een grote variëteit aan opdrachten waarbij studenten op wekelijkse basis zowel zelfstandig teksten opstellen alsook de teksten van anderen kritisch onder de loep nemen. De intensieve omgang met teksten en de schriftelijke taalproductie ondersteunen zowel de uitbreiding van de woordenschat en uitdrukkingsmogelijkheden alsook de verdieping van grammaticale kennis en de kennis van zinsbouw.

De bijeenkomsten vinden gedeeltelijk plenair plaats en gedeeltelijk student-focused: tijdens deze bijeenkomsten delen studenten inzichten met elkaar en bespreken elkaars producten.

Literatuur en leermiddelen

Literatuur en leermiddelen worden beschikbaar gesteld via Canvas.

Literatuur en cultuur 1A

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Literatuur en cultuur 1A
SBU / EC	140 SBU / 5 EC
Studiejaar + periode	-

Deze onderwijseenheid wordt in studiejaar 2021-2022 niet aangeboden.

Leeruitkomsten en toelichting

- De student **is bekend met** inhoud en achtergrond van de Reformatie in Duitsland.
- De student **kent en beschrijft** de belangrijkste historische en culturele implicaties van de 17e en 18e eeuw en hun weerslag in de Duitstalige literatuur.
- De student **is bekend met** karakteristieke cultuuruitingen uit de besproken periode. De student **analyseert** werken uit een corpus van representatieve Duitstalige teksten uit de genoemde periode binnen hun historische en sociaal-culturele kader.
- De student kan enkele voor het onderwijs in het eerstegraads gebied thematisch relevante literaire teksten **analyseren** en op grond van deze analyse **omzetten** in leeractiviteiten.

Literatuur en cultuur 1B

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Literatuur en cultuur 1B
SBU / EC	140 SBU / 5 EC
Studiejaar + periode	Masteropleiding jaar 1; periode 3 + 4

Deze onderwijseenheid wordt in studiejaar 2021- 2022 niet aangeboden.

Leeruitkomsten en toelichting

- De student **is bekend met** de literatuur van met name de 19e eeuw in Duitsland.
- De student **kent en beschrijft** belangrijke sociale, historische en culturele implicaties van de 19e eeuw en hun weerslag in de Duitstalige literatuur.
- De student **toont aan**, losstaande en samenhangende leeractiviteiten te kunnen **ontwerpen** die verband houden met Duitstalige literatuur en die geschikt zijn om in het eerstegraads gebied te worden gebruikt en gebruikt als uitgangspunt de literatuur van de 19e eeuw.

Vakdidactiek 1

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Vakdidactiek 1
SBU / EC	140 SBU / 5 EC
Studiejaar + periode	Masteropleiding jaar 1; periode 2 + 3

Leeruitkomsten en toelichting

- De student **herkent** manieren waarop eindtermen worden geoperationaliseerd in lesmateriaal en **analyseert** de leerbehoeftes van leerlingen in de bovenbouw in relatie tot de eindtermen. Hij of zij **verwoordt** hoe bovenbouwleerlingen doelmatig kunnen werken naar het realiseren van de eindtermen.
- De student **ontwerpt** een doorlopende leerlijn tussen onder- en bovenbouw. Hij of zij **ontwikkelt** leeractiviteiten voor de vier vaardigheden, grammatica en vocabulaire in de bovenbouw Duits en, **onderbouwt** deze met kennis van theoretische concepten.
- De student **ontwikkelt** toetsen voor leerlingen in de bovenbouw rekening houdend met ERK, nationale eindtermen, kwaliteitscriteria voor toetsing en schoolbeleid.

Toetsvorm en toelichting

Portfolio-assessment

Deze onderwijseenheid draagt bij aan de elementen 2.1, 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 5.1 en 5.2 van de Kennisbasis Master Duits.

Toelichting programma

De onderwijseenheid vormt de didactische basis van de opleiding. Op Masterniveau wordt aandacht besteed aan de beroepsrollen, in het bijzonder aan de vakdidactische bekwaamheid.

De student ontwikkelt zijn kennis, inzicht, vaardigheid en houding t.a.v.:

- manieren waarop eindtermen worden geoperationaliseerd in lesmateriaal en hoe bovenbouw-leerlingen daarmee doelmatig kunnen werken aan het examenprogramma;
- bedoeling, betekenis en hantering door FLOT van de Dublin Descriptoren en de de herijkte bekwaamheidseisen voor leraren en docenten (zoals gepubliceerd in de Staatscourant maart 2017) welke de voormalige SBL-competenties vervangen en het belang daarbij van een krachtige leeromgeving;
- ERK en het analyseren, vergelijken en beoordelen van diverse materialen;
- het analyseren, vergelijken en beoordelen van toetsen, handelingsdelen, profielwerkstukken, PTA en de rol van feedback;
- het lesgeven in de vier vaardigheden, grammatica en vocabulaire;
- de verschillende mogelijkheden die moderne technologie (ICT) het onderwijs te bieden heeft.

De onderwijseenheid bestaat uit 16 wekelijkse hoor- en werkcolleges die zijn gericht op introductie, voortgang, verdieping en evaluatie van acht opdrachten. Er is ruimte voor seminars, discussie, groepswork, presentatie digitale materialen door docent.

Literatuur en leermiddelen

- Kwakernaak, E. *Didactiek van het vreemdetalenonderwijs*. Bussum: Coutinho. 2015, 2e druk, ISBN 9789046904404.
- Dönszelmann, S., Beuningh van, C., Kaal, A.A. & Graaff de, R., *Handboek Vreemdetalendidactiek; vertrekpunten, vaardigheden en vakinhoud*, (2020) Bussum: Coutinho).
- Literatuur en leermiddelen beschikbaar via de portal.

Aanbevolen

- Westhoff, G., *Leren overdragen of het geheim van de flipperkast*, 2009, te downloaden via [http://www.zadkinezorg.nl/actueel/events/2012/121109_njc/pdf/Het_geheim_van_de_flipperkast\[1\].pdf](http://www.zadkinezorg.nl/actueel/events/2012/121109_njc/pdf/Het_geheim_van_de_flipperkast[1].pdf).
- Steinig, W., Huneke, H.-W., *Sprachdidaktik Deutsch. Eine Einführung*, 6. Auflage, Berlin, Erich Schmidt Verlag, 2013, ISBN 9783503137657.
- *Toetsen en beoordelen met het ERK*, 2011, digitale uitgave van CITO en SLO, te downloaden via www.slo.nl/organisatie/recentepublicaties/toetsenERK/.

Vakdidactisch ontwerponderzoek

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Vakdidactisch ontwerponderzoek
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	280 SBU/ 10 EC
Studiejaar + periode	Opleidingsafhankelijk

Inleiding

In het vakdidactisch ontwerponderzoek werkt de student aan de ontwikkeling van zijn onderzoekend vermogen en aan zijn vakdidactische bekwaamheid. De student toont deze vaardigheden aan op het eindniveau van de opleiding (masterniveau).

Voor meer details wordt verwezen naar de portal met onderwijsmateriaal bij deze onderwijseenheid.

Leeruitkomsten en toelichting

Voor het vakdidactisch ontwerponderzoek gelden de volgende twee leeruitkomsten (LUKs):

LUK 1:

De student ontwerpt (delen van) onderwijsleertraject(en) voor leerlingen in het eerstegraads gebied. De student laat zien hoe dit/deze onderwijsleertraject(en) samenhangt/samenhangen met het onderwijs in andere jaarlagen en vakgebieden. De student onderbouwt zijn didactische keuzes en verhoudt zich hierbij tot nationale en internationale actuele ontwikkelingen in het onderwijs binnen zijn vakgebied en het onderwijs in zijn school. De student legt uit wat de implicaties zijn van het ontworpen onderwijs voor formatieve/summatieve toetsing. De student voert het ontworpen onderwijs uit, evalueert het leerproces en de leeropbrengsten en bespreekt deze in relatie tot de ontwerpkeuzes en actuele en wetenschappelijke internationale bronnen.

LUK 2:

De student past een onderzoekscyclus toe om een verlegenheidssituaties uit de eigen beroepspraktijk te onderzoeken. De kwaliteit van de gekozen aanpak, en de relevantie en impact van het onderzoek zijn in lijn met de Kennisbasis Generiek Eerstegraads lerarenopleidingen.

Toelichting

In de toelichting verduidelijken we een aantal termen.

Eerstegraads gebied

Bovenbouw havo/vwo, mbo (niveau 4) en het hbo vallen onder het eerstegraadsgebied. Niet alle relevante bekwaamheden kunnen op mbo-niveau 4 voor alle opleidingen worden aangetoond. Opleidingen kunnen daarom aanvullende eisen stellen waar het gaat om de toelaatbaarheid van mbo niveau 4.

Vakdidactisch

Vakdidactiek kan betrekking hebben op curriculumniveau en op het niveau van de lespraktijk. In dit vakdidactisch ontwerponderzoek staat de vakdidactiek op het niveau van de lespraktijk voorop. Bij het niveau van de lespraktijk gaat het om "het op grond van een heldere expliciete onderwijsvisie ontwerpen, uitvoeren en evalueren [...] van vakspecifieke onderwijsleerprocessen en om het bijstellen van deze processen op basis van de bevindingen". Van belang zijn dan bijvoorbeeld: domeinspecifieke leerdoelen; samenhang met leerlijnen; vakdidactische uitgangspunten (zoals onderzoekend leren of ontwerpend leren); werkvormen; ontwikkeling van gewenste kennis, begrip en vaardigheden; toetsing. Vakdidactiek op curriculumniveau kan een rol spelen als het onderwerp van het onderzoek aansluit bij ontwikkelingen in een vakgebied of in het onderwijs (bijvoorbeeld in de vorm van een vakoverstijgend project). Vakoverstijgend onderwijs en onderwijskundige aspecten, zoals motivatie, feedback, internationalisering of aandacht voor specifieke groepen leerlingen kunnen een rol spelen in het onderzoek, zolang het ontwerponderzoek hoofdzakelijk is gericht op het leren van leerlingen in het onderzochte schoolvak.

Ontwerponderzoek

Ontwerponderzoek in het onderwijs kenmerkt zich door het systematisch ontwerpen en vervolgens onderzoeken van onderwijs. Uitgangspunten voor het ontwerp zijn de onderwijspraktijk en wetenschappelijke literatuur. In dit vakdidactisch ontwerponderzoek is het doel het verbeteren of vernieuwen van de onderwijspraktijk van de studenten in de context van hun vakdomein en schoolorganisatie. De reikwijdte van het onderzoek gaat verder dan de praktijk van de deelnemers: ook geïnformeerde vakgenoten dienen ervan te kunnen leren, al zal een vertaling nodig zijn naar hun eigen context.

Onderzoekscyclus

Ontwerponderzoek is een cyclisch proces dat ruwweg bestaat uit drie fasen: een voorbereidings- en ontwerpfase, een experiment in de onderwijspraktijk en een analysefase (retrospectief, dus na afloop van het experiment). De resultaten van de analysefase kunnen gebruikt worden om het ontwerp te verbeteren als begin van een nieuwe cyclus. Er bestaan diverse modellen (aanpakken) om de fasen vorm te geven. In dit vakdidactisch ontwerponderzoek gaan we er vanuit dat een student, in overleg met de opleiding, één van de volgende modellen kiest:

1. Lesson study (door een groep studenten)
2. Design as Research (DARE: individueel of door een groep studenten)
3. Individueel ontwerponderzoek

Model 1 en 2 zijn gekozen omdat ze naar verwachting goed aansluiten bij de praktische kennis en ervaring van de masterstudenten. Model 3 is vooral gekozen om studenten tegemoet te komen voor wie een keuze voor model 1 of 2 wegens het studieprogramma niet past. Het kan zijn dat een opleidingen slechts één van de modellen 1 of 2 ondersteunt.

Onderwijsleertraject

Het doel van ontwerponderzoek in het onderwijs is om meer te weten te komen over leren van leerlingen, en de middelen die daartoe kunnen worden ingezet. Het leren van leerlingen gebeurt in opeenvolgende en samenhangende leeractiviteiten (onderwijsleertrajecten) met als doel leerlingen bepaalde kennis en/of vaardigheden (leerdoelen) bij te brengen. De minimale omvang van een onderwijsleertraject is afhankelijk van de vorm van het ontwerponderzoek en de vraag die aan het project ten grondslag ligt. Zo ligt bij een Lesson study de onderzoeks- en ontwerpfocus op één les die, met aanpassingen, meerdere malen kan worden uitgevoerd. Deze les maakt gewoonlijk deel uit van een onderwijsleertraject dat meerdere lessen in beslag neemt, waarvan het zinvol kan zijn deze in het ontwerp te betrekken.

Masterniveau

Een beschrijving van masterniveau is vastgelegd in niveau 7 van European Qualifications Framework (EQF) / Nederlands Kwalificatieraamwerk (NLQF). De kenmerken hiervan, voor zover van belang, zijn in de beoordelingsrubric vertaald naar de context van het vakdidactisch ontwerponderzoek. Hierbij is gebruik gemaakt van de generieke kennisbasis van de HBO master lerarenopleidingen.

Een belangrijk punt is de praktijkgerichtheid van het vakdidactisch ontwerponderzoek. Het onderzoek is bedoeld om "om bij te dragen tot professionele kennis en manieren van werken" (EQF). Informeel omschrijven we dit als: "geïnformeerde vakgenoten dienen ervan te kunnen leren".

Toetsvorm en toelichting

Het vakdidactisch ontwerponderzoek wordt getoetst aan de hand van een portfolio en mondelinge communicatie. De beoordeling vindt plaats aan de hand van een rubric.

De eisen die aan de verslaglegging en de mondelinge communicatie gesteld worden, en de manier waarop de kwaliteit van het werk wordt beoordeeld staan beschreven in het onderwijsmateriaal bij deze onderwijseenheid.

Samenwerking

Studenten die hun ontwerponderzoek uitvoeren als Lesson study, en sommige studenten die het DARE model volgen, werken tijdens het onderzoek samen met andere studenten. Daarnaast zijn er altijd onderdelen die studenten individueel uitvoeren. Details over de eisen die aan de gezamenlijke en individuele gesteld worden staan beschreven in de beoordelingsrubric. De beoordeling van het ontwerponderzoek gebeurt voor elke student individueel, op basis van de beoordelingsrubric.

Toelichting programma

Informatie over de uitvoering van deze onderwijseenheid wordt door elke opleiding afzonderlijk gegeven.

Literatuur en leermiddelen

De opleiding adviseert over de literatuur en leermiddelen bij deze onderwijseenheid.

Vakdidactiek 2

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Vakdidactiek 2
SBU / EC	140 SBU / 5 EC
Studiejaar + periode	Masteropleiding jaar 2; periode 1+2

Leeruitkomsten en toelichting

De student ontwikkelt zijn kennis, inzicht, vaardigheid en houding t.a.v.:

- het onderwijsconcept task based learning en de rol van ICT binnen dit concept;
- het op verschillende manieren differentiëren binnen de mvt-les;
- mogelijkheden van KLS en interculturele competentie in het eerste graads werkveld en het belang en mogelijkheden van internationalisering.

De student **ontwerpt**:

- materiaal en opdrachten passend bij de leerdoelen in de bovenbouw en de specifieke onderwijscontext waarin het materiaal kan worden geïmplementeerd.

De student **evalueert**:

- de resultaten en leerprogressie van bovenbouwleerlingen en **formuleert** een eigen visie op taalleren in de bovenbouw rekening houdend met ERK, nationale Eindtermen, en kwaliteitscriteria voor toetsing en schoolbeleid.

Toetsvorm en toelichting

Portfolio assessment

Het portfolio bevat materialen die aantonen dat de student de doelstellingen van de cursus behaald heeft. Zie ook de studiewijzer en de rubric voor meer informatie

Deze onderwijseenheid draagt bij aan de elementen 2.1, 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 5.1 en 5.2 van de Kennisbasis Master Duits.

Toelichting programma

Deze cursus borduurt voort op de eerstejaars onderwijseenheid Vakdidactiek 1. De eigen onderwijspraktijk van de student wordt als uitgangspunt genomen. In de cursus wordt op masterniveau aandacht besteed aan de herijkte bekwaamheidseisen voor leraren en docenten (zoals gepubliceerd in de Staatscourant maart 2017) welke de voormalige SBL-competenties uit de wet BIO vervangen. In het bijzonder wordt aandacht besteed aan de vakdidactische bekwaamheidseisen. Er wordt hierbij ingegaan op innovatieve trends in mvt-onderwijs in de bovenbouw van het vo.

De cursus bestaat uit 16-wekelijkse hoor- en werkcolleges die zijn gericht op introductie, voortgang, verdieping en evaluatie van de portfolio opdrachten.

Methode: Werkcollege, discussie, groepswork, presentatie digitale materialen door docent.

Literatuur en leermiddelen

- Kwakernaak, E. *Didactiek van het vreemdetalenonderwijs*. Bussum: Coutinho. 2015, 2e druk, ISBN 9789046904404.
- Dönszelmann, S., Beuningen van, C., Kaal, A.A. & Graaff de, R., *Handboek Vreemdetalendidactiek; vertrekpunten, vaardigheden en vakinhoud*, (2020) Bussum: Coutinho).

Aanbevolen

- Berben, M., Mirjam van Teeseling van M., *Differentiëren is te leren!* (VO), CPS uitgeverij, 2017, ISBN 9789065080943.
- Steinig, W., Huneke, H.-W., *Sprachdidaktik Deutsch. Eine Einführung*, 6. Auflage, Berlin, Erich Schmidt Verlag, 2013, ISBN 9783503137657.
- *Toetsen en beoordelen met het ERK*, 2011, digitale uitgave van CITO en SLO, te downloaden via [file:///C:/Users/873828/Downloads/toetsen-en-beoordelen-met-het-erk%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/873828/Downloads/toetsen-en-beoordelen-met-het-erk%20(3).pdf).
- Aanvullende informatie (materialen en werkschema) is te vinden op de FLOT Portal→ Master Duits.

Taalkunde 1A

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Taalkunde 1A
SBU / EC	140 SBU / 5 EC
Studiejaar + periode	Masteropleiding jaar 2021-2022, periode 3

Leeruitkomsten en toelichting

- De student **herkent** en **beschrijft** de basisprincipes van verschillende deelgebieden van de algemene taalkunde.
- De student **benoemt** en **beschrijft** belangrijke concepten uit de algemene taalkunde i.e. fonetiek/fonologie, morfologie, syntaxis, schrijfsystemen, semantiek en pragmatiek, op masterniveau. De student gebruikt deze kennis om taalverschijnselen te benoemen en beschrijven.
- De student **analyseert** taaluitingen in het Duits met behulp van concepten uit de taalwetenschap.
- De student **herkent** en **beschrijft** relevante theoretische concepten uit de algemene en toegepaste taalkunde.

Toetsvorm en toelichting

Schriftelijke kennistoets

De inhoud van deze EVL valt met name binnen de subdomeinen 1.5.2, 2.1.1, 2.1.2 en 3.3.1 van de Kennisbasis Master Duits.

Toelichting programma

Dit college wordt nog ontwikkeld. Een studiewijzer met informatie wordt aan het begin van de onderwijseenheid beschikbaar gesteld.

Literatuur en leermiddelen

- Lüdeling, A., *Grundkurs Sprachwissenschaft*, (2019) Stuttgart, Klett, ISBN 9783129390191.

Aanbevolen

- Leufkens, S., *Taal*, Amsterdam University Press, 2016, ISBN 9789462980075.

Taalkunde 1B

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Taalkunde 1B
SBU / EC	140 SBU / 5 EC
Studiejaar + periode	Masteropleiding 2021-2022, periode 4

Leeruitkomsten en toelichting

- De student **kent** en **beschrijft** de geschiedenis van het ontstaan van de huidige standaardtaal.
- De student **demonstreert** zijn of haar kennis van de belangrijkste ontwikkelingen van de Duitse taal van het ontstaan tot het heden, en duidt die binnen de context van historische en sociaal-culturele ontwikkelingen die plaatsvonden in het desbetreffende tijdvak.
- De student **herkent** en **benoemt** varianten van het Standarddeutsch.
- De student **kent** en **bediscussieert** werken uit een corpus van teksten illustratief voor deze ontwikkeling, die in de ontwikkeling van de Duitse taal een belangrijke rol hebben gespeeld.

Toetsvorm en toelichting

Kennistoets (schriftelijk tentamen)

De inhoud van deze EVL valt met name binnen de subdomeinen 2.2, 3.1 en 3.3 (van de Kennisbasis Master Duits).

Toelichting programma

Dit college wordt nog ontwikkeld. Een studiewijzer met informatie wordt aan het begin van de onderwijseenheid beschikbaar gesteld.

Literatuur en leermiddelen

- Stedje, A., *Deutsche Sprache gestern und heute*, (2007) W. Fink Verlag, 6. Auflage, ISBN 9783825214999

Aanbevolen

- König, W., *dtv-Atlas Deutsche Sprache*, ISBN 9783423030250.

Taalvaardigheid 2

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Taalvaardigheid 2
SBU / EC	140 SBU / 5 EC
Studiejaar + periode	Masteropleiding jaar 2, periode 1 en 2

Leeruitkomsten en toelichting

De student **beheerst** de receptieve (luisteren en lezen) en productieve (spreken en schrijven) vaardigheden op C2-niveau.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Vaardigheid Lezen C2

- Het gaat hier met name om de vakinhoudelijke bekwaamheid.
- De inhoudelijke samenhang met de andere vakmodules is met name de relatie met de cursussen Didactiek Lezen & Schrijven en met de overige vaardigheden C2. Bovendien zijn de cursussen Grammatica & Syntaxis alsmede Vertaalvaardigheid ondersteunend. Dat geldt ook voor de literatuercursussen, aangezien in deze disciplines veel gelezen moet worden.

Vaardigheid Schrijven C2

- Het gaat hier met name om de vakinhoudelijke bekwaamheid.
- De inhoudelijke samenhang met de andere vakmodules is met name de relatie met de cursussen Didactiek Lezen & Schrijven, Grammatica & Syntaxis, Vertaalvaardigheid, Taalontwikkeling, Moderne Taalkunde en met de overige vaardigheden C2.

Vaardigheid Spreken C2

- Het gaat hier met name om de vakinhoudelijke bekwaamheid.
- De inhoudelijke samenhang met de andere vakmodules is met name de relatie met de cursussen Didactiek Spreken & Luisteren, Grammatica & Syntaxis, Taalontwikkeling, Moderne Taalkunde en met de overige vaardigheden C2. In alle colleges wordt het principe 'doeltaal = voertaal' toegepast.

Vaardigheid Luisteren C2

- Het gaat hier met name om de vakinhoudelijke bekwaamheid.
- De inhoudelijke samenhang met de andere vakmodules is met name de relatie met de Didactiek Spreken & Luisteren, Grammatica & Syntaxis, Taalontwikkeling, Moderne Taalkunde en met de overige vaardigheden C2. In alle colleges wordt het principe 'doeltaal = voertaal' toegepast.

Doelen en inhoud

Doelen

Vaardigheid Lezen C2

De student verbetert zijn leesvaardigheid en is na de afronding van de cursus in staat:

- om praktisch alle soorten geschreven teksten moeiteloos te begrijpen en te interpreteren (inclusief abstracte, qua structuur complexe of sterk 'umgangssprachliche' literaire of niet-literaire teksten);
- om een breed spectrum aan lange en complexe teksten te begrijpen en daarbij stilistische verschillen op detailniveau en impliciete betekenissen te doorzien;
- om teksten met zeer fijne nuances ook van expliciet of impliciet aan de orde komende opvattingen en meningen te doorzien;
- om complexe teksten snel te doorzoeken en belangrijke informatie tot op detailniveau te achterhalen.

Vaardigheid Schrijven C2

De student verbetert zijn uitdrukkingsvaardigheid en is na de afronding van de cursus in staat:

- om taalkundige variaties aan te brengen in de tekstsoorten Kurzvortrag en Referat door middel van herformuleringen van tekstpassages: daarbij staan Nominalisierungen, passivische Sätze mit Modalverben, Nomen-Verb-Verbindungen und modale Wendungen centraal;
- om functioneel, themageoriënteerd en communicatief te schrijven: doelgericht, doelgroepgericht en tekstsoortspecifiek;
- om complexe teksten, zoals de tekstsoorten Leserbrief, Artikel und Buchbesprechung logisch gestructureerd, coherent en in gepaste stijl te schrijven;
- om effectief en communicatief te schrijven: daarbij staan het duidelijk en nauwkeurig refereren, verklaren, vergelijken, argumenteren, adviseren en overtuigen centraal;
- om een literaire tekst te recenseren.

Vaardigheid Spreken C2

De student verbetert zijn uitdrukkingsvaardigheid en is na de afronding van de cursus in staat:

- om taalkundige variaties aan te brengen in de tekstsoorten Kurzvortrag en Referat;
- om functioneel, themageoriënteerd en communicatief te spreken: doelgericht, doelgroepgericht en tekstsoortspecifiek;
- om presentaties logisch gestructureerd, coherent en in gepaste stijl te houden;
- om effectief en communicatief te spreken: daarbij staan het duidelijk en nauwkeurig refereren, verklaren, vergelijken, argumenteren, adviseren en overtuigen centraal.

Vaardigheid Luisteren C2

De student verbetert zijn luistervaardigheid en is na de afronding van de cursus in staat:

- om praktisch alle soorten gesproken teksten moeiteloos te begrijpen en te interpreteren (inclusief abstracte, qua structuur complexe of sterk 'umgangssprachliche' zakelijke of niet-zakelijke teksten);
- om een breed spectrum aan lange en complexe gesproken teksten te begrijpen en daarbij stilistische verschillen op detailniveau en impliciete betekenissen te doorzien;
- om gesproken teksten met zeer fijne nuances ook van expliciet of impliciet aan de orde komende opvattingen en meningen te doorzien;
- om uit complexe gesproken teksten belangrijke informatie tot op detailniveau te achterhalen.

Inhoud

De student wordt op de Goethe-C2-Prüfung voorbereid.

Relatie met Kennisbasis

Deze cursus draagt bij aan de volgende elementen van de kennisbasis 1.1 t/m 1.4: Taalvaardigheden: De vier vaardigheden worden op C2-niveau van het ERK getoetst.

Vakdomein 1: Taalvaardigheden

Subdomein 1.1: Luistervaardigheid

Subdomein 1.2: Leesvaardigheid

Subdomein 1.3: Spreek- en gespreksvaardigheid

Subdomein 1.4: Schrijfvaardigheid

Subdomeinen 1.1 t/m 1.4: De vier vaardigheden worden op C2-niveau van het ERK getoetst. Toetsing geschiedt extern via Goethe-C2-Prüfung.

De student kan: zie doelen hierboven.

Werkwijze en organisatie

Werkcollege, zelfstudie.

Literatuur en leermiddelen

Voor de Vaardigheden C2:

- Boldt, C. & Frater, A. (2013). *Mit Erfolg zum Goethe-Zertifikat C2: GDS*. Übungs- und Testbuch mit Audio-CD. Stuttgart: Ernst Klett Sprachen. ISBN 9783126758383.
- Fromme, L. & Guess, J. (2012). *Fit fürs Goethe-Zertifikat C2: Großes Deutsches Sprachdiplom*. Isma-ning: Hueber Verlag. ISBN 9783192018756.

Voor het onderdeel 'Schriftlicher Ausdruck Goethe-C2-Prüfung' in 2021

Zie onderstaande tekst op de website van het Goethe-Institut:

Prüfung im Jahr 2021

Wenn Sie beim Ablegen der Prüfung im Jahr 2021 im Modul Schreiben bei Teil 2 nicht eines der beiden allgemeinen Themen, sondern eines der beiden literaturgebundenen Themen bearbeiten wollen, müssen Sie zuvor (mindestens) einen der von der Ludwig-Maximilians-Universität München für 2021 angegebenen Titel erarbeitet haben. Sie wählen während der Prüfung ein Thema aus den vier angebotenen Themen aus.

Literatur 2021 zum Goethe-Zertifikat C2: GDS

- Sibylle Berg. *Habe ich Dir eigentlich schon erzählt...Ein Märchen für alle*. KiWi Verlag. ISBN 9783462037357. € 7,95 (D). Ab 10.09.2020: ISBN 9783462000498. € 10,00 (D).
- Arno Geiger. *Der alte König in seinem Exil*. Roman. dtv Verlag. ISBN 9783423141543. € 9,90 (D).

Prüfung im Jahr 2022

Wenn Sie beim Ablegen der Prüfung im Jahr 2022 im Modul Schreiben bei Teil 2 nicht eines der beiden allgemeinen Themen, sondern eines der beiden literaturgebundenen Themen bearbeiten wollen, müssen Sie zuvor (mindestens) einen der von der Ludwig-Maximilians-Universität München für 2021 angegebenen Titel erarbeitet haben. Sie wählen während der Prüfung ein Thema aus den vier angebotenen Themen aus.

Literatur 2022 zum Goethe-Zertifikat C2: GDS

- Irmgard Keun. *Gilgi – eine von uns*. Roman. Ullstein Verlag. ISBN 9783548291499.
- Sten Nadolny. *Weitlings Sommerfrische*. Roman. Piper Verlag. ISBN 9783492303071.

Toetsing

- Schriftelijk tentamen
Enkele weken voor de externe Goethe-C2-Prüfung vindt een intern GO-NO GO-tentamen plaats, waarbij de vaardigheden Schrijven C2 en Lezen C2 getoetst worden. Indien dit gecombineerde tentamen met een voldoende afgerond is, wordt de student toegelaten tot de **externe Goethe-C2-Prüfung**. Een woordenboek en andere hulpmiddelen zijn noch bij de combinatietoets noch bij de Goethe-C2-Prüfung toegestaan.
- De beoordelingen die na afname van de Goethe-C2-Prüfung worden behaald, worden vertaald naar hele cijfers, die voor de diverse cursussen gelden. Bedacht moet worden, dat een kandidaat voor elk onderdeel minimaal 60 punten moet behalen. De omzetting is bij elke vaardigheid als volgt:

60-64 punten:	6
65-74 punten:	7
75-84 punten:	8
85-94 punten:	9
95-100 punten:	10

- **Herkansing**
Mocht een kandidaat een module (bijv. leesvaardigheid) niet met minimaal 60 punten afsluiten, dan krijgt de kandidaat de mogelijkheid om zich in te schrijven voor één of meer herkansingen. Eén ronde herkansingen per studiejaar wordt door FLOT gefinancierd.

Literatuur en cultuur 2A

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Literatuur en cultuur 2A
SBU / EC	70 SBU / 2,5 EC
Studiejaar + periode	Masteropleiding jaar 2; periode 1, 2

De inhoud van deze module is op dit moment nog in ontwikkeling.

De Leernutkomsten en alle verdere informatie zijn aan het begin van het studiejaar op de opleidingssite beschikbaar.

Literatuur en cultuur 2B

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Literatuur en cultuur 2B
SBU / EC	70 SBU / 2,5 EC
Studiejaar + periode	Masteropleiding jaar 2; periode 3, 4

De inhoud van deze module is op dit moment nog in ontwikkeling.

De Leерuitkomsten en alle verdere informatie zijn aan het begin van het studiejaar op de opleidingssite beschikbaar.

Verdiepingsmodule Talen

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Verdiepingsmodule Talen
SBU/EC	140 SBU / 5 EC
Studiejaar + periode	Masteropleiding jaar 2

Deze module is een **keuzemodule** die binnen het alfacluster aan de masterstudenten in het tweede jaar van hun studie aangeboden wordt. Gedurende het hele studiejaar is er op de middag een roosterband tijdens welke de navolgende onderdelen A, B en C aangeboden worden. Voor de studenten Duits is er een aanvullend keuze-onderdeel: Studieverblijf D-A-CH. Dit onderdeel wordt zelfstandig door de student, buiten de lessen van FLOT, geabsolveerd.

Keuze-onderdelen verdiepingsmodule

A – Wereldliteratuur:	aangeboden in periode 1 en 2
B – Filosofie van taal en cultuur:	aangeboden in periode 3 en 4
C – Taalbeleid en meertaligheid:	aangeboden in periode 1 en 2
D – Studieverblijf D-A-CH:	zelfstandig door student te absolveren, gedurende het studiejaar.
NB: het Goethe FiA-seminar in Berlijn vindt in oktober plaats.	

Toelichting bij de keuze-onderdelen

A – Wereldliteratuur

Naam onderwijseenheid	Wereldliteratuur
Studiejaar + periode	Masteropleiding jaar 2; periode 1 + 2

Toelichting

Studenten volgen twaalf colleges, die telkens een ander thema uit de wereldliteratuur centraal stellen. Elke vakgroep van Alfa verzorgt drie colleges. Voorafgaand aan elk college krijgen studenten een (behapbare) leesopdracht, waarmee ze in een werkcollegevorm aan de slag kunnen.

Studenten kiezen uiteindelijk twee van de twaalf thema's uit om zich in te verdiepen, waarbij minstens één thema bij een andere taal hoort. De docent die verantwoordelijk is voor het betreffende thema werkt de verdiepingsopdracht (inclusief leeslijst) uit.

Toetsvorm en toelichting

Mondeling

Het mondeling wordt afgenomen door de docenten die de twee gekozen thema's vertegenwoordigen. Tijdens het mondelinge tentamen brengt de student verslag uit van zijn of haar onderzoek aan de hand van een wetenschappelijke posterpresentatie. De studenten zorgen ervoor dat ze hun verdiepingsthema's creatief weten te verbinden met de thema's uit de overige colleges.

Toelichting programma

Literatuur en leermiddelen

De inhoud van deze module is op dit moment nog in ontwikkeling.

De Leeruitkomsten en alle verdere informatie zijn aan het begin van het studiejaar op de opleidingssite beschikbaar.

B – Filosofie van taal & literatuur

Algemeen

Naam onderwijseenheid Filosofie van taal & literatuur
Studiejaar + periode Masteropleiding jaar 2; periode 3 + 4

Dit onderdeel wordt verzorgd door de opleiding Nederlands en is toegankelijk voor tweedejaars studenten Master Alfa.

Leeruitkomsten en toelichting

- De student kent de toonaangevende theorieën met betrekking tot de vraag 'wat is kunst' en ze kan met vakgenoten over deze theorieën communiceren.
- De student kan aangeven hoe verschillende benaderingen uit de algemene esthetica op het fenomeen 'literatuur' kunnen worden toegespitst.
- De student kan uitleggen wat de belangrijkste problemen uit de taalfilosofie inhouden en zij kan hierover met vakgenoten in gesprek treden.
- De student kan taalfilosofische problemen koppelen aan kennistheoretische en wetenschapsfilosofische inzichten uit de filosofische traditie.

Toetsvorm en toelichting

- Schriftelijke toets.
- De student krijgt vragen die in de vorm van een mini-essay moeten worden beantwoord.

Toelichting programma

- De student leert dat men vanuit verschillende theoretische invalshoeken over de essentie van kunst kan nadenken (nabootsingtheorie, expressietheorie, formalisme, etc.).
- De student leert aan de hand van bovengenoemde theorieën verschillende kunstvormen (literatuur, muziek, beeldende kunst, etc.) interdisciplinair vergelijken.
- De student leert aan te tonen dat de analyse van concrete literaire werken afhangt van de esthetische benaderingswijze die men kiest.
- De student leert op basis van inzicht in esthetische theorieën een bijdrage leveren aan discussies over de aard en het belang van literatuuronderwijs.
- De student maakt kennis met centrale begrippen uit de epistemologische en wetenschapsfilosofie traditie (nominalisme, realisme, paradigma, discours, etc.).
- De student leert de relevantie van die centrale begrippen voor het denken over taal aantonen.
- De student verwerft inzicht in hoe de problemen uit de hedendaagse taalfilosofie historisch in de wetenschappelijke revolutie geworteld zijn.
- Dit onderdeel heeft betrekking op subdomein 3.5, 4.5, 4.6 en 5.1 van de Kennisbasis.

Literatuur en leermiddelen

- Gerbert Faure, *Basisboek filosofie*, Groningen: De kleine Uil, 2021.
- Literatuur en leermiddelen worden beschikbaar gesteld via de portal.

C – Taalbeleid en meertaligheid

Naam onderwijseenheid Taalbeleid en meertaligheid

Studiejaar + periode Masteropleiding jaar 2; periode 1 + 2

Dit onderdeel wordt verzorgd door de opleiding Engels en is toegankelijk voor tweedejaars studenten Master Alfa.

Leeruitkomsten en toelichting

- De student draagt vanuit zijn positie als vakdocent bij aan vakoverstijgend werken, taalbeleid, cultuur responsief lesgeven en intercultureel leren binnen de schoolcontext; hij ontwerpt en evalueert hiertoe leermaterialen en -activiteiten die de doorlopende leerlijn tussen onder- en bovenbouw en leerlijnen binnen bovenbouw zichtbaar maken.
- De student formuleert een beargumenteerde visie op taalbeleid, cultuur responsief lesgeven, intercultureel (taal-)leren en meertaligheid die ervan getuigt dat hij zich bewust is van de positie van zijn schoolvak binnen het reguliere voortgezet onderwijs, tweetalig onderwijs, hbo en speciaal onderwijs.

Toetsvorm en toelichting

De student stelt een **portfolio** samen waarin hij/zij aantoont de hierboven genoemde leeruitkomsten te beheersen.

Toelichting programma

Literatuur en leermiddelen

Achtergrond literatuur en materialen worden tijdens de werkcolleges aangeboden.

D – Studieverblijf D-A-CH

Naam onderwijseenheid	Studieverblijf D-A-CH
Studiejaar + periode	Masteropleiding jaar 2; periode 1, 2, 3 en 4

Dit onderdeel geldt alleen voor Masterstudenten Duits en wordt zelfstandig door de student, buiten de lessen van FLOT, geabsolveerd.

Toelichting

De student regelt zelf dat hij via DAAD of het Goethe Instituut (of het Österreich Institut e.d.) gedurende minimaal twee weken in een van de D-A-CH landen een intensieve taal cursus op C2 niveau absolveert. De nadruk zal hierbij liggen op enerzijds het oefenen van de vaardigheden om hiermee zo veel mogelijk op C2 niveau te komen en anderzijds het verdiepen en verbreden van de kennis van land en samenleving van het desbetreffende D-A-CH land. Ook wordt uitdrukkelijk geadviseerd om zoveel mogelijk te netwerken met andere professionals uit het vakgebied Duits. De student legt na de afronding van de cursus zijn behaalde certificaten voor en houdt een presentatie. **De student wordt geadviseerd om voorafgaand aan de aanmelding voor een dergelijke cursus contact op te nemen met de coördinator van de opleiding Duits om zeker te zijn dat de cursus zo veel mogelijk aansluit bij hetgeen de bedoeling van deze module is.**

Een andere mogelijkheid om de module in te vullen is door **actieve deelname aan het door het Goethe Instituut jaarlijks georganiseerde seminar Fortbildung im Auftrag** speciaal voor hbo-masterstudenten Duits van de HU, NHLStenden en FLOT. Dit seminar vindt in Berlijn plaats in oktober. Gedurende 1 week volgt de studentengroep, bestaande uit masterstudenten van de drie hogescholen, een intensieve les- en activiteitenweek waarbij enerzijds aandacht is voor de vaardigheden en anderzijds ook voor Landeskunde en de introductie en implementatie van innovatieve vakdidactische concepten. Na afloop is er een verplichte terugkomdag op het Goethe Instituut waar studenten in groepen materialen verder uitwerken en presenteren.

Toetsvorm

Beroepsproduct

De student krijgt een cijfer voor de deelname aan het seminar en voor de inhoud en presentatie op de terugkomdag. De beoordelingsrubric hiervoor is op dit moment nog in ontwikkeling.

Alle verdere informatie wordt aan het begin van het studiejaar op de opleidingssite beschikbaar gesteld.